

Un enemic del Poble

NOM. 1 : MARÇ DE 1917
(III DE LA ERA DEL CRIM)

FULLA DE SUBVERSIÓ ESPIRITUAL

REDACTOR EN CAP:
J. SALVAT PAPASEIT

Un enemic del Poble

"Un enemic del Poble" no correspon, per ara, a cap necessitat d'ànima col·lectiva. N'estem tan convençuts, que sols el publiquem per satisfacció pròpia. Mes tampoc deurà entendre's com una capelleta. Els col·laboradors no seran fixes, i això ens farà restar independents. Tots els originals, però, sempre seran inèdits. I l'hem fet a-periòdic també pel que diem i pensem dir.

Mots-propis

I — Ningú vagi a remolc d'allò que pensi aquell del costat seu. Altrament, mai s'avença.

II — Les joventuts polítiques perden un temps preciós fent ço que correspon a llurs capdills. Aquests massa es refien de que hi ha qui en lloc d'ells va a la presó i lluita per l'idea.

III — En les cinc parts del món hi ha pocs intel·ligents i massa savis.

IV — Veieu: al meu cervell hi ha tota l'energia de que l'Humanitat està mancada per a esdevenir lliure. L'Humanitat, però, em duria al Calvari si jo aixequés la veu com em caldria fer. I després se'n riuria.

V — Encara no ha nascut un home gran del tot, que al parlar digui coses que no s'hagin dit mai.

VI — Tota l'obra d'En Nietzsche, que tenia la forma d'una revel·lació, els joves de vint anys avui ja la capeixen. Cal una cosa nova, però eterna.

VII — ... un misteri; tampoc: una llum que al sortir de les tenebres no'ns porti altra vegada cap els llims.

VIII — S'escriu un gran llibre que prova ço que he dit jo fins aquí. *Les lleis de l'imitació*, d'En Gabriel Tarde. Esbrineu, — si podeu, car no és gens fàcil, — com ha sigut possible que'ls homes arribessin a la bestialitat d'una guerra mundial.

J. SALVAT PAPASEIT

Aleix Maximovich Pieschkof

(Màxim Gorjki)

48 anys. Es el primer i més fort escriptor de la Rússia d'avui, el que equival a dir el més gran escriptor contemporani. La seva producció, — que arriba fins aquí trepitjada i malmesa per traduccions dolentes, — té una valor moral extraordinaria. La valor d'Home, i lliure. Els pobres de coratge i de cervell, no el troben pas tan gran. Nosaltres sols direm: La Rússia ha despertat. Així que aixequi els braços seran enderrocades les religions i els solis; viurà l'obra d'En Gorjki.

Aquest brau que no us diu que camineu però que us fa avançar, aquest que fou un paria, potser que salvi el món. Car els pobles esclaus esdevindran l'espill d'un nou camí a seguir.

De "La Musa condemnada"

A anhels altíssims, ritmes nous

Força la gloria, aima la lluita,
fill de la terra, sies un brau.
La vida es flonja! A correuita
el temps ens mena i... adeussiau!

Flonja al que estima, i apassionada
l'ànima posa i... odia la pau,
i mai sospira, i és deslliurada
l'ardenta flama del goig suau!

Aima la guerra! Es envilida
la portuguesa sota el cel blau.
Combatre noble és forta vida:
sia el pit, bronze, i el cor un'au!

Un'au lleugera, que, silenciosa,
fai la via vora la nau,
vaixell del somni, vela olorosa,
camí on reposa l'amor que plau.

Dona o quimera, passió sencera,
volé impossible, presó sens clau.
El cor, esbrava! El braç, espera!
Fill de la terra, sies un brau!

JOSEP M.ª DE SUCRE

Déu

Jo no crec en Déu, però penso el mateix que pensava el dolç rabí de Galilea.

Per damunt del talent, de la bellesa i de la magnificència, està la bondat. Jo he estudiat totes les religions i totes les sectes. Jo he escudrinyat els cors dels deus de tots els pobles, i mai, mai, he trobat un déu bondadós. Els deus nascuts de l'ignorància dels homes, sols tenen sentiments d'odi i de venjança: sentiments d'home. Sols perdonen l'humiliació i l'impotència: com els homes.

Jehovà, Odin, Zeus, Osiris, fins Budha i Jesús, consideren la venjança com un deure i un plaer. I això és humà, molt humà.

Com diu aquell poeta persa, irreverent com jo, el magnífic Kayyam:

... si Déu em puneix fent mal, perquè he fet mals,
és tant dolent com jo, el Déu que aixís castiga.

La Vida, la Natura i la Ciència, ens han negat totes les divinitats creades per la fantasia boja i dèbil dels homes. Avui, les formes abstractes — com són els deus — queden destruïdes davant la fermesa de les idees revisores i analitzadores.

Sols existeix un Déu, sols existeix una Forma, sols existeix un Esperit: la Bondat.

La meua testa rebel i soperba, sols es doblega davant d'ella. El talent és una ficció inferior a la bondat. Per això cal admirar-lo, més no respectar-lo. Rousseau i Carlyle i fins Voltaire, no mereixen l'immortalitat perquè no foren bons. La cínica i estúpida resignació de Sócrates o la grandesa de la misèria de Milton o de Giordano Bruno són molt més belles, són molt més grans.

En el món cal ésser bo, primer que savi. La Bondat: heus-aquí a Déu.

EMILI EROLES

Consells als artistes

Fer nostre camí sols; ser cada hu de nosaltres un camí.

Entrar i sortir de totes les cases; tractar a tots els homes; fer tota mena de coses.

Ser quelcom de present, d'actual, en tot moment.

Que nostra pintura no sigui rutina. Que sigui expressió justa del que tinguem que dir, en els distints moments.

Com els dies, aixís han de ser diferents les nostres obres.

Acabada la nostra obra, acabada la nostra missió. Acabat de dir el que teníem que

Que la vostra labor sigui de joventut, de vera joventut. Sense cridar pas massa, mostrareu als altres com la sinceritat és la forma més forta d'agressió que s'ha conegut mai.

dir, acabada la nostra feina. Sempre de dins a fora.

No volgüem fer partits ni partidaris de la nostra estètica. Perquè no devem tenir-ne cap d'estètica. Cada hu, en sí mateix, és la seva estètica.

El fer i desfer cada dia un mateix camí; el pertànyer a un cercle d'amics; el formar dins d'una escola; l'ocupar-se d'una feina única; el ser sols d'una classe social: és rutina. L'home que fa això, ja no sab el que fa.

Tampoc l'artista que volta dins d'un cercle fixe d'activitats i idees. Dins de sí mateix.

L'artista no ha de tenir criteri. El criteri és un altre cercle que l'empresona d'esperit. Em plau, no'm plau i això basta. Ha d'abandonar-se a ell.

Tindríem d'ésser inclassificables. La etiqueta «artista», no deuría limitar el que tindríem d'ésser. El ser artista és també rutina. El que només és artista ignora la vida.

Nostra obra sols deu lligar-se a cada hu de nosaltres.

Fins que no ens veiem en les coses, no devem pintar.

No sabem pintar res que no tingui per punt de partida una impressió real.

L'art no són les diverses terres del món, sinó els diversos temps. Evocar el que va ésser possible i era natural en altre temps, ara és ridícol. Hi ha coses que ja no les pot inspirar la realitat.

Sentir ço universal, arribar a la forma pura deslliurada de tot ço accessori i contingent, trobar un ritme, això és ésser artista. Qui no sent això i pinta, va fora de son camí.

J. TORRES-GARCÍA

Març de 1917.

De la interpretación biológica del genio

Nosotros comprendemos el genio como una especie de satiriasis cerebral: en esta fórmula nos parece que se encierra la definición más aceptable de la creación genial desde el punto de vista biológico, que es lo que nos interesa aquí. En un sistema idealista de la Historia hay cabida para la apología de los cerebros extraordinarios, porque éstos cambian el curso de los acontecimientos, imprimen su sello en hechos nuevos y aun abusan de su fuerza; sin quitar importancia a nada de esto, la interpretación biológica de los agentes geniales de la historia humana se propone tomar las cosas desde más bajo y considerarlas más humildemente. No hay irreverencia en el hecho de

proponernos estudiar médicamente el hombre de genio.

¿En qué sentido debemos explicar la fórmula de que el genio es una satiriasis cerebral? Ante todo aquí lo que hacemos es una comparación entre la médula y el cerebro de los anormales. No repugna considerar el sátiro como un hombre en cuyo canal vertebral se aloja una médula que puede considerarse como la suma de muchas médulas individuales, muchas actividades medulares al servicio de un sólo individuo: he aquí el sátiro. Suponiendo que pueda representarse por X la capacidad funcional de un centro de Budge, el sátiro sería muchos centros de Budge en un sólo individuo y la fórmula que le convendría, podría ser la siguiente:

$$X + X + X.$$

Pues bien, la capacidad de muchos cerebros en el volumen de uno sólo; he aquí lo que, según la apreciación general, caracteriza al talento extraordinario, es decir, al genio. Claro es que esto no es más que una comparación hecha expresamente para ayudar a comprender los fundamentos anatómicos de un fenómeno tan sutil, y que por lo menos hasta ahora ha escapado a toda medida.

Propiamente el volumen no puede ser en definitiva nada que caracterice en última instancia al genio desde el punto de vista del cerebro; aunque la antropología sea capaz de clasificar a las razas humanas por la mayor área cerebral, en cuanto se descien- de a los detalles, a los individuos, muchas rectificaciones se imponen, pues sería una verdadera aberración en nuestros días pretender exaltar o condenar a los hombres desde el punto de vista de la inteligencia por la mayor o menor capacidad material del encéfalo. No se trata del volumen, sino más bien de la función, y en este sentido ni el sátiro se diferencia del hombre normal por mayores dimensiones de la médula ni el genio se diferencia del tonto por un encéfalo más grande. Y, sin embargo, la gente ya sabe lo que se dice cuando al ver morir a uno de sus héroes populares o de sus sabios más venerados, dice: *tardará mucho tiempo antes de que vuelva a nacer otro hombre como éste*. En esta frase parece como que se adivina que el genio es un supremo esfuerzo contra la ley de extinción que persigue de cerca a todos los miembros de la familia neuropática. El vulgo adivina también en la admiración que presta a los grandes hombres algo de la enorme energía

En un grup d'escriptors, mai no digueu mal d'un altre d'aquest mateix ofici. Els del grup ho entendrán d'aquestes tres maneres: per enveja, per odi, per incapacitat. Si per cas hi ha qui es posa al costat vostre, es fàcil de que ho faci també perxò mateix: per enveja, per odi, per incapacitat.

Es parla molt de que no tothom és mereixedor de la gloria. I del martiri, n'és mereixedor tothom? Els butxins també solen ésser burros, a l'ensem que dolents.

con que hemos de admitir que dentro del claustro materno luchan las dos fuerzas contrarias que se disputan o la extensión o la caída de los individuos que nacen de una pareja de degenerados. Por eso nosotros hemos sostenido hasta aquí, apoyándonos en hechos que no pueden destruir las algarrías de los sentimentales, el origen neuropático del genio y el derecho que la medicina tiene a incorporar esta maravilla divina a los modernos estudios sobre la fisiología y la patología cerebral.

Revelándose como inteligencia gigantesca o como sentimiento sobrehumano o como voluntad titánica, siempre el hombre de genio hace el efecto de tener muchos cerebros en uno sólo, muchas almas en una sola alma individual. Los 19.000.000 de habitantes que tiene España están representados ante el Tribunal de la razón por cuatro o cinco talentos superiores, y lo mismo puede decirse de casi todos los pueblos. Entre centenares de vidas inútiles para el progreso del mundo, esos cuatro o cinco privilegiados, en el silencio de sus gabinetes luchan a brazo partido contra el misterio para arrancarle cada día verdades nuevas, merced a una fuerza de trabajo que los otros no tienen y de una vocación para dar un empleo digno a la vida que el resto de la Nación desconoce. ¿No es muy natural que los que hacen obras fuera de lo vulgar, cuya mole sola ya impone respeto, deban ser definidos como síntesis y compendio de muchas cabezas parcialmente organizadas?

Yo llamaría a esto tería de la acumulación cerebral, y puesto que la hemos perfilado, queríamos apoyarnos en ella para deducir algunas leyes generales de la actividad genial. Si realmente estamos aquí bien orientados dentro de nuestra visión del hombre de genio deben explicarse también los que llamaríamos productos geniales. Los pasaramos rápidamente en revista.

Ante todo lo que caracteriza al genio es la vocación. Es una fuerza irresistible de producir; una verdadera impulsión cerebral. El hombre superior no tolera fácilmente ningún yugo, y sin embargo es el esclavo a menuda inconsciente de su destino, tan grande como en ocasiones trágico, Balzac ha descrito con su admirable pluma uno de esos casos de esclavitud genial por decirlo así: es aquel héroe tan conocido de la *Recherche de l'absolu*, que se arruina cien veces, sacrifica familia e intereses carísimos a la persecución de su ideal.

DIEGO RUIZ

(Seguirá.)

A. Artís, impressor : Carrer de Girona, 116; Barcelona